

هوالشافی

آشنایی با سرطان رحم و سرطان بیضه

سرطان های زنانه و مردانه

توجه: این مطالب جنبه اطلاع رسانی دارد و توصیه می شود حتما با پزشک معالج خود مشورت فرمائید.

{دکتر احسان بیگایی} پزشکان می گویند فقط چهار سرطان را می توان با پیشگیری و اقدام به موقع در بیشتر موارد کاملا درمان کرد: سرطان پوست را با پیشگیری از در معرض آفتاب بودن، سرطان ریه را با سیگار نکشیدن، سرطان پستان را با همه پیشگیری ها و اقدامات غربالگری اش و در نهایت سرطان رحم و سرویکس (دهانه رحم) که به خوبی می توان آنها را با اقدام های پیشگیرانه در محل ابتدایی به خون درمان کرد.

سرطان رحم

لایه داخلی رحم در طول هر دوره قاعدگی تغییرات مختلفی دارد. در هر ماه، سلول های جدید به وجود می آیند، در اثر هورمون ها تغییر و بزرگتر و آماده بارداری می شوند و بعد در پایان ماه، در اثر کاهش هورمون ها، پیر و دچار ریزش می شوند. این لایه داخلی یا اپیتلیالی، تقریبا شبیه همان لایه ای است که بقیه مجرای تناسلی را پوشانده اما در لایه های زیرین قسمت های مختلف دستگاه تناسلی، تفاوت هایی وجود دارد. آن تغییرات مداوم، تمام مسیر دستگاه تناسلی را در معرض تغییرات بد خیم قرار می دهد. اگر چه بیشتر این بدخیمی ها در سرویکس یا دهانه رحم به وجود می آیند اما خود رحم نیز محل شایعی برای به وجود آمدن سرطان است. خونریزی و ترشحات غیر عادی به خصوص بعد از دوران یائسگی، شایع ترین علامت سرطان رحم هستند، به همین دلیل این خونریزی ها را هر چقدر که کم یا زیاد، نباید ساده تلقی کرد، به غیر از علامت، اشکال و درد هنگام ادرار، روابط زناشویی دردناک، درد در ناحیه لگن و لکه بینی های بین قاعدگی هم می توانند از علائم سرطان رحم باشند. سرطان رحم با انجام معاینه های بالینی و نمونه برداری از لایه داخلی رحم و انجام پاپ اسمیر تشخیص داده می شود. سن بالای ۵۰ سال، درمان با هورمون های استروژن، چاقی، دیابت و فشار خون خطر ابتلا به سرطان رحم را بیشتر می کند. برای درمان سرطان رحم، باید بر اساس مرحله بیماری تصمیم گرفت. درمان اغلب به روش جراحی است و در مواردی هم از رادیو تراپی استفاده می شود. برای بعضی از بیماران ممکن است بعد از جراحی، شیمی درمانی و سپس هورمون درمانی هم توصیه می شود.

سرطان دهانه رحم

سرطان دهانه رحم یا سرویکس به طور خاص در خانم هایی به وجود می آید که فعالیت جنسی دارند. در دنیا این سرطان سومین سرطان شایع بین خانم هاست اما در کشورهایی که اقدام های غربالگری مانند پاپ اسمیر را منظم انجام می دهند، شیوع کمتری پیدا کرده است. همانند سرطان رحم، این سرطان هم در لایه های پوستی دهانه رحم و با تغییرات سلولی ایجاد می شود. تغییرات ابتدایی، بافت را به حالت پیش سرطانی در می آورد اما همین تغییرات پیش سرطانی هم با آزمایش پاپ اسمیر کاملا قابل تشخیص و صددرصد قابل درمان هستند. در صورت درمان نشدن، سلول های بیشتری تغییر می کنند و این تغییرات بدخیمی به لایه های زیرین هم گسترش پیدا میکنند.

تقریباً همه سرطان های دهانه رحم به دلیل وجود یک ویروس خاص به وجود می آیند. ویروس پاپیلوما می انسانی (اچ پی وی) که یکی از شایع ترین ویروس هایی است که از طریق تماس های جنسی منتقل می شود، با حمله به DNA سلول های لایه سطحی دهانه رحم، باعث ایجاد تغییرات سرطانی در این ناحیه می شود. زگیل های تناسلی هم به دلیل وجود این ویروس به وجود می آیند اما مبتلا نبودن به این زگیل ها هم دلیلی بر آلوده نبودن به ویروس نیست. به غیر از این ویروس، عوامل دیگری نیز شانس ابتلا به سرطان رحم را افزایش می دهند. شروع رفتارهای جنسی در سنین کم، تعداد شریک های جنسی، وضعیت اقتصادی و اجتماعی ضعیف که می تواند باعث شود فرد اقدام های پیشگیرانه انجام ندهد؛ رفتارهای پرخطر جنسی و ضعف سیستم ایمنی از عوامل خطر این سرطان هستند. خانم های که مادرشان در دوران بارداری آنها داروی «دی اتیل استروئول» مصرف کرده باشد هم به شدت در خطر ابتلا به سرطان رحم هستند.

بسیاری از علائم سرطان دهانه رحم مانند علائم سرطان دحم است، خونریزی غیر طبیعی بین قاعدگی ها، بعد از ایجاد روابط زناشویی یا حتی در دوران یائسگی یا هر نوع خونریزی بعد از یائسگی، می تواند نشانه سرطان دهانه رحم باشد. ترشحات رنگ پریده و آبکی و بدبو از دهانه رحم و قاعدگی هایی که طولانی تر و سنگین تر از حالت عادی باشند، از دیگر نشانه های این بیماری اند. بیار ممکن است در زمان پیشرفت سرطان کمردرد، شکستگی های استخوان، خستگی، درد در پاها و لگن و کاهش اشتها داشته باشد.

تشخیص و درمان سرطان دهانه رحم

«پاپ اسمیر» یکی از ساده ترین و دقیق ترین تست هایی است که می توان انجام آن را هم برای تشخیص و هم برای غربالگری سرطان به بیماران توصیه کرد. اگر تغییرات پیش سرطانی در پاپ اسمیر مشاهده شد، پزشک آزمایش دقیق تری با نمونه برداری از دهانه رحم و خود رحم انجام می دهد. این آزمایش می تواند در مطب یا کلینیک پزشک انجام شود و نیازی به بستری شدن در بیمارستان نیست. اگر تشخیص سرطان برای فرد مطرح باشد، باید بررسی های تکمیلی مانند عکس قفسه سینه، سی تی اسکن، سیستوسکوپی (بررسی آندوسکوپی رحم همراه با نمونه برداری) و MRI انجام شود و سپس بر اساس مرحله سرطان و میزان گسترش آن و وضعیت عمومی بیمار و علاقه او به بارداری در آینده نوع درمان مشخص شود. در مراحل ابتدایی، درمان به صورت برداشتن قیفی شکل دهانه رحم یا سوزاندن بافت انجام می شود، اما اگر بیماری پیشرفته تر از لایه های سطحی بود، درمان جراحی با خارج کردن خود رحم و غدد لنفاوی و بافت های اطراف انجام می شود. ممکن رادیوتراپی و شیمی درمانی هم به عنوان خط بعدی درمان و با توجه به گسترش بیماری برای فرد در نظر گرفته شوند. سرطان دهانه رحم در موارد معدودی ممکن است عود کند، به همین دلیل متخصصان بیماری های زنان، برنامه پیگیری منظمی را برای این بیماران در نظر می گیرند. معمولاً به خانم های د رخطر بیماری توصیه می شود که با واکسیناسیون خود را در برابر گونه هایی از ویروس پاپیلوما که تهاجمی تر هستند و خطر بیشتری دارند، ایمن کنند. پاپ اسمیر هم به عنوان اصلی ترین روش غربالگری، یک سال بعد از اولین تماس جنسی یا از سن ۲۱ سالگی مرتب و سالانه توصیه می شود.

سرطان بیضه

آقایان در طول زندگی شان به طور متوسط ۱ در ۲۵۰ (حدود ۰/۴ درصد) احتمال دارد به سرطان بیضه مبتلا شوند. فقط در کشور آمریکا، سالانه ۸ هزار مورد جدید سرطان بیضه تشخیص داده می شود. این میزان در بقیه کشورهای دنیا هم توجه به جمعیتشان نسبت مشابهی دارد. سرطان بیضه، شایع ترین سرطان بیضه در آقایان در سنین ۲۰ تا ۴۰ سالگی است و به ندرت قبل از ۱۵ سالگی به وجود می آید. این سرطان بیشترین میزان بهبود کامل در بین سرطان های دیگر آقایان دارد و حدود ۹۰ درصد بیماران با درمان

مناسب بهبود می یابند. حتی در موارد پیشرفته هم داروهای شیمی درمانی می توانند آن را کنترل کنند. همه توده های بیضه تومور نیستند و هر توموری هم در بیضه الزاما سرطانی نیست اما با لمس توده در بیضه، اولین اقدام پزشک باید بررسی بیمار از نظر احتمال ابتلا به سرطان باشد. تومورهای سرطانی، بیضه را بر اساس خاستگاه جنینی و سلول های به وجود آورندگان، دسته بندی می کنند و درمان های دارویی بر اساس این دسته بندی برای آنها انجام می شود.

علائم سرطان بیضه

بیشتر توده های سرطانی بیضه بدون درد هستند. اما ۱۵ درصد بیماران ممکن است درد هم داشته باشند. از بین رفتن حس از پوست بیضه، ایجاد تورم در بیضه و برزرگ شدن پستان در آقایان میتواند از نشانه های سرطان بیضه باشد. احساس پری در بیضه، همراه با درد مبهم شکمی هم احتمال سرطان بیضه را مطرح می کند. تومورهای بیضه معمولا یک طرفه هستند و فقط یکی از بیضه ها را مبتلا می کنند. افرادی که در کودکی بیضه نزول نکرده داشته اند، سابقه خانوادگی سرطان بیضه دارند یا ناگهان بیضه شان کوچک شده، بیشتر در معرض خطر ابتلا به این سرطان هستند.

برای تشخیص سرطان بیضه، ابتدا سونوگرافی انجام می شود تا ماهیت توده بیضه مشخص شود، در بیشتر موارد، این توده ها تورم های خوش خیمی مانند هیدروسل هستند، اما بعد از آنکه مشخص شد توده لمس شده در بیضه مایع نیست، باید بررسی بیشتر روش های سی تی اسکن و آزمایش تومور مارکرها انجام شود. به هیچ وجه نباید از توده بیضه مانند بقیه توده های بدنیویس سوزنی انجام شود چون امکان دارد طی انجام آن، سلول های سرطانی در خون پخش شوند. اقدام تشخیصی اصلی، با انجام جراحی و باز کردن بیضه و خارج کردن تومور انجام می شود. بعد از خارج کردن توده، حتما باید نوع سلول های سرطانی آن در پاتولوژی مشخص شود تا داروهای مناسب شیمی درمانی تجویز شوند. حین انجام جراحی، غدد لنفاوی درون شکم هم باید تخلیه شوند چون لنف بیضه به غدد لنفاوی کشاله ران تخلیه نمی شود و به غدد لنفاوی شکم و کنار اورت ارتباط دارد. در صورتی که سرطان در مراحل اولیه تشخیص داده شود و هیچ غده لنفاوی ای آلوده نباشد، جراحی تنها درمان لازم است. در سرطانهای نوع «سمینوما» اما باید رادیو تراپی به درمان اضافه شود. داروهای شیمی درمانی معمولا برای سرطان های غیر سمینومایی توصیه میشود. بیمار در ۲ سال اول بعد از انجام درمان باید هر ۳ ماه و پس از آن سالانه به وسیله پزشک بررسی شود. این بررسی با انجام آزمایش تومور مارکرها خون انجام میشود. روش خاصی برای پیشگیری از ابتلا به سرطان بیضه وجود ندارد، بعضی از پزشکان معاینه منظم بیضه به وسیله خود فرد را توصیه می کنند و باید در صورت احساس هر گونه تفاوتی در بیضه ها هم حتما به پزشک مراجعه کرد. کسانی که ورزش های خطرناک انجام می دهند، باید از ضربه به بیضه جلوگیری کنند چون ضربه های مکرر به این عضو می تواند آتروفی بیضه شود و زمینه ابتلا به سرطان را فراهم کند. افرادی که جزو گروه پر خطر ابتلا به سرطان محسوب می شوند، باید مرتب سونوگرافی از بیضه شان انجام شود.

منبع مورد استفاده: هفته نامه زندگی مثبت، ۱۱۸

تلفن: ۲۲۸۸۷۳۵۰